

מסכת יבמות דף יב.

• גמרא דף יא:

בעי ר' יוחנן	גרשה שהחזירה לאחר שניסת	צרתה
לישנא קמא	פשוט שאסורה להתייבם מק"ו	מי אלים ק"ו למידחי צרה ואסורה להתייבם, או מותרת להתייבם?
רב נחמן בר יצחק מתני	היא גופא, מי אלים ק"ו במקום מצוה ואסורה להתייבם, או לא ומותרת להתייבם?	פשוט דלא אלים ק"ו למידחי צרה, וצרתה מותרת להתייבם
ק"ו - אם במותר לה מתחילה, דהיינו בעלה, נעשית אסורה לו כשנישאת לאדם אחר, א"כ באסור לה, דהיינו היבם, לא כ"ש שאסורה לו		

• גמרא דף יב.

א"ל רב אמי לר' יוחנן תניתוה, מי שנפלו לפניו שתי יבמות מאח אחד, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה, היתה אחת כשרה ואחת פסולה, אם היה חולץ, חולץ לפסולה, ואם היה מייבם, מייבם לכשרה.
ומבאר הגמ' שאין לפרש שכשרה היינו כשרה לעלמא שמיוחסת וכשרה לכהונה, ופסולה היינו פסולה לעלמא כגון שהיתה גרושה או חלוצה מאיש אחר ופסולה לכהונה, ויבם זו ישראל הוא שהיא מותרת לו, דא"כ כיון דלדידיה חזי, למאי נפק"מ מי מייבם או מי חולץ,
ואלא מאי פסולה היינו פסולה ליה ומותר לכל העולם, וכגון שהחזיר אחיו גרושתו, וקתני אם היה מייבם, מייבם לכשרה, ש"מ שהיא אסורה וצרתה מותרת להתייבם.
באמת אינה ראייה, דלעולם י"ל שכשרה היינו כשרה לעלמא שמיוחסת וכשרה לכהונה, ופסולה היינו פסולה לעלמא כגון שהיתה גרושה או חלוצה מאיש אחר ופסולה לכהונה, ויבם זו ישראל הוא שהיא מותרת לו, ובא המשנה ללמד כרב יוסף דאמר דכאן שנה רבי לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם, כגון הכא, מכיון דיכול לחלוץ לפסולה ותפטר הכשרה, לא יחלוץ לכשרה ויפסלנה לכהונה.

ת"ש המחזיר גרושתו משנשאת, היא וצרתה חולצת, ופשוט דאינו צריך לחלוץ לשתייהם, ואלא מאי או היא או צרתה חולצת, וא"כ יש ראייה שצרתה אסורה בייבום.
אינה ראייה, דכיון שכבר היו צורך לתרץ הברייתא ולומר או היא או צרתה, כן יש לתרץ הברייתא ולומר היא חולצת, וצרתה או חולצת או מתייבמת.

מסכת יבמות דף יב.

<p>רב לילי בר ממל אמר מר עוקבא אמר שמואל - צרת ממאנת אסורה, דהיינו שנפלו לפניו ב' יבמות מאח אחד, גדולה וקטנה, ומיאנה בו הקטנה, צרתה אסורה.</p>
<p>קושית הגמ' - למאן אסורה, אילימא לשאר אחים, השתא היא גופא מותרת להם, דאמר שמואל מיאנה לזה מותרת בזה, צרתה מיבעיא?</p>
<p>ואלא מאי לדידיה אסורה, דהיינו ליבם שמיאנה בו אסורה, דמיאון עקר ליה לזיקה, וקאי עליה באשת אח. ואע"פ שבאמת מיאון נישואין קמאי עקר והרי היא נכרית אצלו ומותרת לו, גזירה דרבנן היא הואיל ולא מיאנה בראשון ומכח נישואין שלו נפלה להתייבם נראית כאשת אח,</p>
<p>וא"כ דאמר שצרת ממאנת אסורה לדידיה, יש להקשות שכיון שמותרת לאחין דלא עבדא בהו מעשה, צרה נמי לא עבדא בהו מעשה, וא"כ קשה אמאי אסורה לדידיה?</p>
<p>תירוץ הגמ' - גזירה משום צרת בתו ממאנת, דאם צרת ממאנת מותרת, אתי למישרי צרת בתו קטנה שנפלה לו לייבום ומיאנה בו, דאמרין נישואין קמאי קא עקרא, ואין זו צרת ערוה.</p>
<p>אע"פ שאין מיאון אלא ביתומה, שייך מיאון בחיי האב כגון יתומה בחיי האב, שאביה השיאה לה לאחד, ונתגרשה כשהיא קטנה ושוב אין לאביה רשות בה, והלכה ונשאת לאחיו בעודה קטנה, ומת אחיו, ונפלה בתו לפניו.</p>
<p>קושית הגמ' - וצרת בתו ממאנת מי אסורא, והתנן "וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו, צרותיהן מותרות" ואין לומר שמיאן בבעל, דהיינו גרושה, ואלא מאי שמיאן ביבם, ותני צרותיהן מותרות?</p>
<p>תירוץ - לעולם דמיאנה בבעל, ותרי גווי גירושין.</p>
<p>קשיא - מאי שנא כי מיאנה בבעל, דעקרניהו לנשואין, כי מיאנה ביבם נמי, נשואין קמאי קא עקרא?</p>
<p>תירוץ - משום דתני רמי בר יחזקאל, מיאנה בבעל מותרת לאביו, מיאנה ביבם, אסורה לאביו, דכיון דאהנו נישואין קמאי לזקקה ליבם, נראית כאשתו גמורה ונראית ככלתו של זה, והכא נמי כיון שנפלה בתו לפניו לייבום והוצרכה למאן בו, נראית כאשת אחיו ונראית צרתה צרת הבת.</p>

מסכת יבמות דף יב.

• אמר רב אסי

צרת אילונית אסורה, שנאמר בפרשת יבום "והיה הבכור אשר תלד",
פרט לאילונית שאינה יולדת, וכיון דפטורא, קיימא עליה באשת אח, וצרתה צרת ערוה.

ואע"ג דהאי "והיה הבכור" מתוקם לקמן בגדול האחים, שמצוה בגדול לייבם,
מ"מ דרשינן הך פרט לאילונית מ"אשר תלד" דקרא יתירה הוא.

• מתיב רב ששת

שלשה אחין (ראובן שמעון ולוי) נשואין שלש נשים נכריות, ומת אחד מהם (ראובן),
ועשה בה השני (שמעון) מאמר, ומת, הרי אלו חולצות ולא מתייבמות,
שנאמר "ומת אחד מהם... יבמה יבא עליה",
מי שעליה זיקת יבם אחד ולא זיקת שני יבמין.

מאמר היינו קדושי דרבנן, שמדאורייתא בעי יבום,
ואם לבסוף חולץ, נמי צריך ליתן גט מדרבנן בשביל המאמר.

אם שמעון היה כונסה ועשה יבום ומת, הוה פקע זיקה קמייטא של ראובן ביבום של שמעון,
ולא הואי עלה אלא זיקת נשואי האחרון (שמעון), ואז לוי מייבם או חולץ או אשת ראובן או אשת שמעון,
שעכשיו שניהם אלמנות של שמעון שנפלו ללוי.

אבל כיון ששמעון לא עשה יבום אלא מאמר קדושי יבמה דרבנן,
לא מפקע זיקה, והואי עלה קצת זיקת ראשון וקצת זיקת האחרון,
ועל זה תני בברייתא דכיון דזיקת שניהם (של ראובן ושמעון) עליה,
הרי אשת ראובן ואשת שמעון שתיהם אסורות וחולצות ולא מתייבמות,
דכתיב "ומת אחד מהם" ולא זו שמת ב' בעליה, דהוי כמו שיש לה שתי בעלים מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא,
ובחליצה דחדא לא מיפטרא אידך, דלאו מבית אחד קאתו, הואיל ולא כנסה.

ואי לא עביד שמעון מאמר, לא הואי על אשת ראובן אלא זיקת ראובן,
ואז הוה להו אשת ראובן ואשת שמעון שתי יבמות הבאות מב' בתים, ושתייהן מתייבמות.

• וקתני עלה אמר רב יוסף

זו היא צרת אשת אח מאב, שאיסור נפילה גרם לה, שנפלה ב' פעמים (מראובן ושמעון),
שלא מצינו בכל התורה כולה כגון זאת שתאסר,
אלא מדרבנן הוא דמיתסרא, שאין כאן איסור ערוה, ואסורה צרתה.

קושית הגמ' (מתיב רב ששת) - זו היא למעוטי מאי? לאו למעוטי צרת אילונית שמותרת ושלא כרב אסי?

תירוץ הגמ' - באמת צרת אילונית נמי אסורה, וזו היא למעוטי צרת אילונית,
שכאן שיש לה זיקה מראובן ושמעון זה רק מדרבנן וממעטינן אותה מדרבנן, ולכן בעי חליצה,
אבל אילונית שאסורה מדאורייתא, היא וצרתה אסורה מן התורה ופטורות אף מן החליצה.

מסכת יבמות דף יב

• קשיא על רב אסי שאמר צרת אילונית אסורה

<p>תנן וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו אילוניות, צרותיהן מותרות?</p>
<p>תירוץ - משנתינו מיירי כשלא הכיר בה, ודיקא נמי דקתני "שנמצאו" שמשמע לאחר הנשואין, ומקחו מקח טעות ולא אשתו היא, לפיכך צרתה מותרת דלאו צרת אילונית היא.</p>
<p>ורב אסי מיירי בשהכיר בה כשנשאה שהיא אילונית, ואין כאן מקח טעות, והרי היא אשתו, וצרתה הויה צרת אילונית, ולכן אסורה שהיא צרת ערוה, שהאילוניות אסורה משום אשת את.</p>

	משנתינו	רב אסי
אילוניות	לא הכיר בה	הכיר בה
לכן....	מקח טעות ואינה אשתו וצרתה מותרת	לאו מקח טעות, והיא אשתו וצרתה אסורה

• מחלוקת רב אסי ורבא

אפילו כשהכיר בה שהיא אילוניות	צרת אילוניות	צרת בתו אילוניות
רב אסי	אסורה	
רבא - הלכתא...	מותרת	
<p>הטעם לרבא שצרת בתו אילוניות מותרת, ואע"ג דהכיר בה אחיו, וקיימא והויה אשתו, לא מיתסרא צרתה משום צרת הבת,</p> <p>דכי אסר רחמנא צרת ערוה במקום מצוה הוא דאסרה,</p> <p>והא כיון דאילוניות היא, דבלאו ערוה נמי לא חזיא לייבום,</p> <p>הוי צרתה צרת ערוה שלא במקום מצוה, ומותרת.</p>		
<p>ואע"פ דקתני "נמצאו" שמשמע שצרת אילוניות מותרת דוקא בשלא הכיר בה,</p> <p>תני "שהיו" במקום "נמצאו", ובאמת אפילו בהכיר בה, צרתה מותרת.</p>		

מסכת יבמות דף יב:

• כי אתא רבין אמר ר' יוחנן...

צרת ממאנת	שמואל - אסורה (משום צרת בתו ממאנת) ר' יוחנן - מותרת (אין לגזור גזירה לגזירה)
צרת אילונית	רב אסי - אסורה ר' יוחנן - מותרת
צרת מחזיר גרושתו (משנישאת)	הגמרא לעיל הסתפקה בענין זה ר' יוחנן - מותרת

• תני רב ביבי קמיה דר' יוחנן...

שלוש נשים משמשות במוך כדי שלא יתעברו	
קטנה	שמה תתעבר ושמא תמות
מעוברת	שמה תעשה עוברה סנדל
מניקה	שמה תגמול בנה וימות
<p>ואיזו היא קטנה, מבת י"א שנה ויום אחד עד י"ב שנה ויום אחד, פחות מכאן ויתר מכאן משמשת כדרכה והולכת, דברי ר"מ, שפחות מי"א ודאי לא תתעבר, ויותר מי"ב אם תתעבר לא תמות.</p>	
<p>וחכ"א, אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת, ומן השמים ירחמו, שנא' "שומר פתאים ה'"</p>	

חכמים	רבי מאיר	
משמשות כדרכה	משמשות במוך	קטנה מעוברת ומיניקה

מסכת יבמות דף יב:

• קושית הגמ'

מדקאמר בבריתא שמא תתעבר **ושמא** תמות, ולא אמר שמא תתעבר ותמות, מכלל שקיימת אפשרות שקטנה תתעבר ותלד ולא תמות.

וא"כ יש להקשות ממשנתינו דתנן
 "אי אתה יכול לומר בחמותו ובאם חמותו ואם חמיו שנמצאו אילונית או שמיאנו",
 שאין אפשרות כזאת, שחמותו של היבם שהיתה נשואה לאחיו מאינה באחיו לפני מותו,

ואם יש אפשרות לקטנה שתלד ולא תמות,
 א"כ מצינו חמותו ממאנת, כגון שילדה בקטנותה בתוך שנת י"ב שלה,
 וקדש אחיו של בעלה את בתה, ונמצאת זאת חמותו קטנה, וראויה למאן עד י"ב שנה?

• תירוץ הגמ'

1. **אימא שמא** תתעבר ותמות, שאם תתעבר בעודה קטנה, בודאי תמות, וא"כ מיושב משנתינו שא"א לחמותו שתמאן, דאי אפשר לחמותו להיות קטנה, כיון שא"א לקטנה שתלד.

וכדברה בר ליואי דאמר גבול יש לה, קודם י"א שנה ויום אחד, אינה מתעברת כל עיקר, מן י"א שנה ויום אחד עד י"ב שנה ויום אחד, היא מתה ועוברת מת, לאחר י"ב שנה ויום אחד, היא חיה ועוברת חי.

קושית הגמ' - והא תני רבה בר שמואל "אי אתה יכול לומר בחמותו... שנמצאו אילונית או שמיאנו, **שכבר ילדו**", ואם קטנה אינה יכולה ללדת, וא"כ בהכרח חמותו היא גדולה, **לימא** העיקר הטעם שאינה יכולה למאן, משום **שכבר גדלו**, ואלא ע"כ שקטנה יכולה ללדת ולהיות חמותה, וא"כ הק"ל אמאי אינה יכולה למאן?

2. **לעולם** אמרינן שמא תתעבר **ושמא** תמות,

ואה"נ יש אפשרות ללדת בתוך שנת י"ב שלה קודם שהגיעה לי"ב שנה ויום אחד, **אלא שרב ספרא אמר שבנים הרי הם כסימנים, א"נ בניס עדיפי מסימנים**, הלכך אין לך יולדת ממאנת אפילו היא קטנה, שנחשבת גדולה כשהיא יולדת.

וזה דיש נפק"מ לומר בדברי רב ספרא אם בניס הרי הן כסימנים או עדיפי מסימנים, משום דלר' יהודה דאמר שיכולה למאן אפילו לאחר י"ב שנה והביא ב' שערות עד שירבה השחור, צריך לומר שבנים עדיפי מסימנים, ומועיל להפקיע אפשרות המיאון **אפילו לר' יהודה**.

3. **כמו תירוץ הנ"ל, אלא שרב זביד אמר שבנים אינם כסימנים, אלא שכיון שילדה, מסתמא הביאה סימנים קודם לכן, וסבר רב זביד שקטנה שהביאה סימנים בשנת י"ב, אפ"ל קודם י"ב שנה ויום אחד נחשבת גדולה.**

ואין לומר לבדוק אם יש לה סימנים, דאפילו אין לה סימנים, אינה יכולה למאן, דחיישינן שמא נשרו, ואפ"ל למ"ד דלא חיישינן שנשרו, כשיש צער לידה, חוששין שמא נשרו.

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.